

Katedra speciální pedagogiky Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova

Okruhy ke státní navazující magisterské zkoušce:

Vzdělávání dětí a žáků s těžkým a souběžným postižením

- 1. Raná intervence a předškolní vzdělávání u dítěte s tělesným postižením a souběžným postižením (psychomotorický vývoj, přetrvávající primární reflexy, mozková obrna, principy podpory v raném věku. Podpůrná opatření v MŠ, specifika hry, hračky.*
- 2. Raná intervence a předškolní vzdělávání u dítěte se zrakovým postižením, vývoj dítěte, vývoj vidění, principy N. Barraga jako předpoklad kognitivních procesů, raná péče o děti se zrakovým postižením, reedukace a kompenzace zraku, hra a hračka. Podpůrná opatření v MŠ.*
- 3. Raná intervence a předškolní vzdělávání u dítěte s mentálním postižením, psychomotorický vývoj dítěte MP. Dítě s PAS. Předškolní vzdělávání podpůrná opatření v MŠ, přípravný stupeň základní školy speciální, přípravná třída, jejich role. Hra, hračka.*
- 4. Raná intervence a předškolní vzdělávání u dítěte se sluchovým postižením, etiologie sluchových vad, diagnostika sluchových vad v dětském věku; Kompenzační pomůcky při sluchovém postižení; sluchová výchova, řečová výchova u dětí s kochleárním implantátem; vizuomotorické komunikační systémy neslyšících, podmínky odezírání a podmínky komunikace.*
- 5. Základní kurikulární dokumenty a jejich význam pro práci učitele v předškolním vzdělávání. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, charakteristika, vzdělávací oblasti, specifika vzdělávání dětí s mentálním a souběžným postižením více vadami. Práce učitele se školním vzdělávacím programem.*
- 6. Poradenství ve škole. Školní poradenské pracoviště, střediska rané péče, speciálně-pedagogická centra, personální obsazení, specifika práce (legislativa, vyhláška, školský zákon). Individuální vzdělávací plán a jeho náležitosti.*
- 7. Podpůrná opatření pro žáky s mentálním postižením, s PAS a souběžným postižením více vadami. Charakteristika stupňů podpory, IVP, metody, formy, kompenzační pomůcky, organizace vzdělávání, asistent pedagoga.*
- 8. Teorie edukace žáků s mentálním postižením a souběžným postižením více vadami. Didaktické zásady, metody, formy v edukačním procesu na základní škole speciální. Systém vzdělávání dětí a žáků s mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami.*
- 9. Specifika edukace osob se souběžným postižením více vadami, s mentálním postižením (plánování edukace, organizační podmínky, principy a proces. Osobnost učitele ve vyučovacím procesu žáků. Determinanty edukace (osobnostní faktory žáka, zdravotní stav žáka, podpora rozvoje v jednotlivých složkách osobnosti). Hodnocení a klasifikace ve vyučovacím procesu, vymezení pojmu, typy hodnocení, základní funkce hodnocení, formativní hodnocení, slovní hodnocení.*

10. *Mozková obrna jako souběžné postižení více vadami (etiologie, projevy narušení hybnosti, zvláštnosti žáků s MO v procesu učení, možnosti podpory ve vzdělávání).*
11. *Zrakové postižení jako součást komplexu více vad (vymezení a variabilita skupiny postižených, prevalence). Komunikace osob se zrakovým postižením, Braillovo písmo, specifika výuky u osob s více vadami, předměty speciální péče - Orientace v prostoru a samostatný pohyb osob s postižením zraku. Specifika samostatného pohybu a úpravy prostředí pro nevidomé a slabozraké, specifika POSP u osob s více vadami.*
12. *Edukační proces u žáků s poruchami autistického spektra. Systém péče a podpůrná opatření. Osobnost jedince s PAS. Specifika vyučovacího procesu, metody a formy práce. Strukturované vyučování, Behaviorální terapie, komunikační systém VOKS.*
13. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání ZŠS – obsah a specifika vzdělávacích oblastí a vzdělávacích oborů, cíle, úkoly a metodika výchov, Řečová výchova, Rehabilitační tělesná výchova.*
14. *Komunikace u osob se souběžným postižením více vadami (obecná charakteristika). Symptomatické poruchy řeči u žáků s MO, symptomatické poruchy řeči u žáků s mentálním postižením, symptomatické poruchy řeči u žáků s postižením zraku.*
15. *Podpora komunikace u osob s těžkým postižením a souběžným postižením více vadami (taktilní podněty, stimulace, raná slova, intervenční postupy). Alternativní a augmentativní komunikace se zaměřením na žáky se souběžným postižením více vadami (referenční předměty, fotografie, piktogramy, makaton, VOKS).*
16. *Proces čtení na základní škole speciální. Globální metoda ve výuce čtení a psaní žáků specifika metody, etapy. Analyticko-syntetická metoda ve výuce čtení a psaní, etapy procesu čtení. Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání ZŠS, kompetence, cíle, úkoly s akcentem na čtení a psaní. Učebnice.*
17. *Organizační metody a formy, diferenciací ve vzdělávání. Hodnocení a klasifikace ve vyučovacím procesu, vymezení pojmu, základní funkce hodnocení, slovní hodnocení, formativní hodnocení.*
18. *Podpora vzdělávání na základní škole speciální, koncept Bazální stimulace (vymezení, východiska, didaktika konceptu, prvky základní stimulace, nástavbová simulace). Snoezelen (pojem, charakteristika prostředí, pomůcky a technické prostředky, nabídka využití). Facilitace a uplatnění facilitačních technik v praxi (Vojtova metoda reflexní terapie, koncept manželů Bobathových, Petöho terapie).*
19. *Expresivní terapie v edukaci žáků s mentálním postižením, PAS a souběžné postižení více vadami. Animoterapie (pojem, metody, formy, příklady využití). Hiporehabilitace (psychoterapie pomocí koně, aktivity s využitím koní, parajezdectví). Canisterapie (pojem, metody, formy). Arteterapie (pojem, obecné cíle, formy, metody a technik).*
20. *Prostředí a prostředky edukace (instrukční média, technické prostředky, speciální pomůcky, kompenzační pomůcky, úprava širšího edukačního prostředí) u žáků s MP, se souběžným postižením více vadami, PAS v procesu edukace.*

21. *Formální a neformální podpora jedinců se zdravotním postižením v období dospělosti a stárnutí. Východiska, principy, poslání a klasifikace sociálních služeb v právním rámci ČR. Kvalita v sociálních službách. Bezpečí, riziko v sociálních službách, plánování zaměřené na člověka.*

22. *Vzdělávání a podpůrná opatření žáků s mentálním postižením a žáků se souběžným postižením více vadami v oblasti středního vzdělávání. Vzdělávací programy – praktická škola jednoletá, praktická škola dvouletá, odborné učiliště.*

Literatura:

BARTOŇOVÁ, M., PIPEKOVÁ, J., VÍTKOVÁ, M. eds. *Strategie ve vzdělávání žáků v základní škole speciální*. Brno: Paido, 2016. ISBN 978-80-7315-256-7.

BARTOŇOVÁ, M., BYTEŠNÍKOVÁ, I., VÍTKOVÁ, M. et. al. (2012) *Dítě se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřské škole*. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-237-6.

BARTOŇOVÁ, M. *Inkluzivní didaktika v základní škole se zřetelem na edukaci žáků s lehkým mentálním postižením*. Brno: MU, 2013 ISBN

BARTOŇOVÁ, M., OPATŘILOVÁ, D., VÍTKOVÁ, M. *Školní zralost a dítě se SVP: vzdělávání a diagnostika*. Praha. RAABE. 2019, ISBN 978-80-7496-421-3.

DOKOUPILOVÁ, I. POTMĚŠIL, M. a kol. *Speciálněpedagogická intervence u dětí v raném věku*. Olomouc, UP. 2015. ISBN 978-80-277-4432-1.

HRADILKOVÁ, T. a kol. *Praxe a metody rané péče*. Praha. Portál. 2018. ISBN 978-80-262-1386-4.

HÁJKOVÁ, V. (ed.) *Bazální stimulace, aktivace a komunikace žáků s kombinovaným postižením*. Praha: EPOCHA, 2010. ISBN: 978-80-904464-0-3

HAMADOVÁ, P., KVĚTOŇOVÁ, L., NOVÁKOVÁ, Z. *Oftalmopedie*. Brno: Paido, ISBN 978-80-7315-145-4.

KNAPCOVÁ, M. *Výměnný obrázkový komunikační systém – VOKS*. Praha: IPPP ČR, 2006.

MICHALÍK, J., BASLEROVÁ, P., FELCMANOVÁ, L. a kol. *Katalog podpůrných opatření. Pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu zdravotního nebo sociálního znevýhodnění*. Olomouc: UP, 2019.

KUNHARTOVÁ, M. POTMĚŠIL, M. POTMĚŠILOVÁ, P. *Náročné otcovství*. Praha: Karolinum 2017. ISBN 978-80-246-3600-9.

NĚMEC, Z., ŠIMÁČKOVÁ-LAURENČÍKOVÁ, K. a HÁJKOVÁ, V. *Asistent pedagoga v inkluzivní škole*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2014. 80 s. ISBN 978-80-7290-712-0.

OPATŘILOVÁ, D. Edukace jedinců s těžkým postižením a souběžným postižením více vadami. Brno: MU. 2013, ISBN978-80-210-6221-4.

VÁGNEROVÁ, M., STRNADOVÁ, I., KREJČOVÁ, L. *Náročné mateřství*. Praha, Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1616-2.

VALENTA, Milan et al. *Psychopedie: [teoretické základy a metodika]*. 5., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Parta, 2013. 495 s. ISBN 978-80-7320-187-6.

Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální. Praha: VÚP, 2008. ISBN978-80-87000-25-0

ŠKODOVÁ E., JEDLIČKA I. *Klinická logopedie*. Praha, Portál 2003. ISBN 978-80-7178-546-0.

THOROVÁ, K. (2012) *Poruchy autistického spektra*. Praha: Portál.

Zákonné předpisy a vyhlášky vztahující se k problematice speciální pedagogiky osob se zdravotním znevýhodněním